

dr Joanna Kalejta-Kulbacka

Doradztwo zawodowe w szkole podstawowej pod lupą

Na początku września br., na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej, opublikowano plan nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez Ministra Edukacji na rok szkolny 2024/2025. Tematyka kontroli dotyczy realizacji zadania „Wspieranie publicznych placówek doskonalenia nauczycieli, poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradni specjalistycznych, oraz bibliotek pedagogicznych, w zakresie wynikającym z kierunków realizacji polityki oświatowej państwa, ustalanych przez ministra zgodnie z art. 60 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe”. Przygotowano wzór arkusza kontroli doradztwa zawodowego w szkole podstawowej. Co zatem sprawdzą kuratorzy oświaty?

Założeniem kontroli jest analiza łącznie 30% publicznych szkół podstawowych z wyłączeniem szkół artystycznych, specjalnych, integracyjnych, z oddziałami przysposabiającymi do pracy. Działania realizowane w roku szkolnym 2023/2024 będą kontrolowane w okresie od listopada 2024 do końca czerwca 2025 roku.

Arkusz kontroli zawiera szereg danych, które kontrolujący będą pozyskiwać na podstawie:

- 1) rozmowy z dyrektorem szkoły,
- 2) analizy dokumentacji:
  - arkusza organizacji szkoły z roku szkolnego 2023/2024 oraz aneksów do tego arkusza,
  - statutu szkoły,
  - zatwierdzonego programu realizacji doradztwa zawodowego z roku szkolnego 2023/2024,
  - protokołów posiedzeń rady pedagogicznej,
  - zarządzeń dyrektora szkoły,
  - planu nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2023/2024,
  - sprawozdania z realizacji planu nadzoru pedagogicznego,
  - dokumentacji przebiegu nauczania, w tym dzienników lekcyjnych, dzienników zajęć z zakresu pomocy pedagogiczno-psychologicznej,
  - dokumentów potwierdzających kwalifikacje nauczyciela doradcy zawodowego,
  - rejestru wyjść grupowych lub kart wycieczek.

Wśród 17 pytań/zagadnień, w arkuszu pojawiły się m.in. pytania:

1. Czy statut szkoły określa organizację wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego?
2. Czy w szkole opracowano na rok szkolny 2023/2024 program realizacji doradztwa zawodowego?
3. Czy opracowany na rok szkolny 2023/2024 program realizacji doradztwa zawodowego uwzględnia wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego?

4. Czy opracowany na rok szkolny 2023/2024 program realizacji doradztwa zawodowego został zatwierdzony do realizacji przez dyrektora szkoły w terminie do 30 września 2023 roku?
5. Czy szkoła w roku szkolnym 2023/2024 realizowała zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego, o których mowa w art. 109 ust. 6 i 7 UPO, dla uczniów klas VII i VIII?
6. Czy w roku szkolnym 2023/2024 wymiar godzin zajęć z zakresu doradztwa zawodowego w szkole jest nie mniejszy niż 10 godzin w roku w klasie VII oraz klasie VIII?
7. Czy zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego w roku szkolnym 2023/2024 były realizowane przez doradcę zawodowego posiadającego kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela doradcy zawodowego?

Warto przyrzeć się zaleceniom odnoszącym się do każdego pytania. Na przykład w zaleceniach do pytań: **Czy szkoła w roku szkolnym 2023/2024 realizowała działalność informacyjno-doradczą? Czy są gromadzone, aktualizowane i udostępniane informacje edukacyjne i zawodowe?** przeczytamy, że w szkole ma być realizowana działalność informacyjno-doradczą, w tym poprzez gromadzenie, aktualizowanie i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia, którą koordynuje szkolny doradca zawodowy, zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego. Wskazano również źródło pozyskania informacji.

Chciałabym zwrócić Państwa uwagę na pytanie nr 15: **Czy szkoła w roku szkolnym 2023/2024 organizowała dla uczniów: 15.1 wizyty zawodoznawcze u pracodawców? 15.2 wizyty w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe?** Dyrektor szkoły ma możliwość zaznaczenia odpowiedzi *tak* lub *nie*. Podobnie, w szerszej perspektywie współpracy z otoczeniem rynku pracy, pytanie 16. ukierunkowane jest na wskazanie, z kim szkoła współpracowała w roku szkolnym 2023/2024 przy realizacji doradztwa zawodowego. Zapytano tu o pracodawców, organizacje pracodawców, samorządy gospodarcze lub inne organizacje gospodarcze, stowarzyszenia lub samorządy zawodowe, o których mowa w art. 3 ust. 1a UPO, o współpracę ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, instytucjami rynku pracy. W tym przypadku dyrektor szkoły również ma możliwość zaznaczenia odpowiedzi *tak* lub *nie*.

Jako że wśród powyższych podmiotów pojawiły się placówki doskonalenia zawodowego, zachęcam Państwa do zapoznania się z ofertą lub do kontynuowania współpracy z Centrum Edukacji Nauczycieli w Suwałkach, w szczególności w obszarze działań z zakresu doradztwa zawodowego. Od wielu lat jednym z naszych priorytetów jest wsparcie dyrektorów, nauczycieli, wychowawców, a przede wszystkim doradców zawodowych w zakresie prowadzenia zajęć edukacyjnych z poradnictwa zawodowego. Niestety, z moich obserwacji wynika, że w dalszym ciągu zainteresowanie tematyką doradztwa zawodowego jest znikome, a liczba uczestników zajęć organizowanych przez naszą placówkę jest nadal niewielka.

Zachęcamy Państwa do udziału w konkursach promujących kompetencje przedsiębiorcze wśród dzieci i młodzieży (można tu wspomnieć o konkursach „Mój pierwszy milion” czy konkursach plastycznych „Pasja – Motywacja – Odwaga”, organizowanych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Suwałkach przy okazji Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery). Realizujemy wiele szkoleń, warsztatów, seminariów, konferencji czy konsultacji dotyczących podejmowania pracy przez młodych ludzi, wspierania młodzieży w wyborze ścieżki kariery zawodowej, odnajdywaniu ich pasji i motywacji. Wśród ciekawych wydarzeń na szczególną uwagę zasługuje zorganizowana 20 listopada br. konferencja „Vademecum młodego przedsiębiorcy”, której założeniem było przedstawienie w praktyczny sposób możliwości, jakie młoda osoba, kończąca szkołę ponadpodstawową, może uzyskać w Suwałkach. Przedstawiciele Powiatowego Urzędu Pracy w Suwałkach prezentowali sposoby pozyskania dotacji z Funduszu Pracy oraz projektów unijnych na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej. Dyrektor Centrum Edukacji i Planowania Kariery w Suwałkach wskazała działania instytucji na rzecz rozwoju zawodowego młodych ludzi. Pani Jolanta Szklarzewska, reprezentująca Lokalny Punkt Informacyjny o Funduszach Europejskich, przedstawiła Fundusze Europejskie dla Województwa Podlaskiego na lata 2021–2027, skupiając szczególną uwagę na aktywizowaniu dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Wskazała również, jakie szanse na rozwój mają młodzi przedsiębiorcy, którzy mogą skorzystać z platform startowych – inkubatorów kompleksowo wspierających uczestników start-upów. Następnie przedstawiciele banku PKO BP Oddziału I w Suwałkach przedstawili możliwości korzystania z pożyczek na start. W części warsztatowej analizowano wnioski o przyznanie środków na podjęcie działalności gospodarczej, wskazując elementy, na które warto zwrócić uwagę przy sporządzaniu wniosku. Prezentowano także nowoczesne narzędzia doradcy zawodowego, takie jak: *Gra Pasjans*, *Gra o pracę* oraz *gogle VR*. Uczestnicy spotkania mogli przekonać się, jak w wirtualnej rzeczywistości wygląda praca w wybranych zawodach.

Od lutego 2024 roku realizujemy w naszej placówce projekt **„Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych”**, współfinansowany ze środków Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. W ramach projektu powstały dwie sieci współpracy: Podlaska Sieć Rozwoju Kształcenia (PSRK) w subregionie suwalskim oraz Sieć Doradztwa Zawodowego (SDZ). Wśród zadań obu sieci znajdują się organizacja posiedzeń uczestników Sieci, organizacja jednodniowych seminariów/konferencji szkoleniowych, raportowanie wypracowanych w Sieci rekomendacji, organizowanie spotkań doraźnych zgodnie z potrzebami uczestników sieci (również w szkołach/placówkach). Zadaniem projektu jest stworzenie sieci współpracy w subregionie suwalskim, której celem będzie zbudowanie trwałego mechanizmu współpracy pomiędzy instytucjami edukacyjnymi, pracodawcami, instytucjami rynku pracy oraz wypracowanie trwałych relacji opartych o wymianę informacji i wspólne działania na rzecz kształcenia formalnego z uwzględnieniem potrzeb regionalnej gospodarki rynku pracy i lepszego dopasowania kształcenia do rynku pracy na poziomie lokalnym. Do grudnia 2024 roku udało

nam się zorganizować dwa spotkania PSRK (28 maja oraz 4 grudnia) oraz trzy spotkania SDZ (13 czerwca, 29 października, 20 listopada). Staramy się, aby wszystkie spotkania miały charakter praktyczny, aby mogli Państwo przenieść nową wiedzę i nabyte doświadczenie do swoich szkół. Podczas wydarzeń wymieniane są cenne uwagi pomiędzy doradcami zawodowymi, ale także instytucjami rynku pracy i instytucjami okołobiznesowymi, których celem jest wspieranie młodzieży w budowaniu przyszłej kariery zawodowej.

Zachęcam do korzystania z naszych działań wspierających doradców zawodowych, ale także nauczycieli, wychowawców i dyrektorów placówek oświatowych, ponieważ realizacja doradztwa zawodowego nie spoczywa jedynie na barkach wykwalifikowanego doradcy zawodowego, lecz na wszystkich pracownikach szkoły, których działania powinniśmy opisać w Wewnętrzzkolnym Systemie Doradztwa Zawodowego.

Jesteśmy otwarci na Państwa potrzeby w zakresie doradztwa zawodowego, w tym pomocy przy tworzeniu dokumentacji czy współpracy z instytucjami mogącymi wspierać szkoły w realizacji zadań zawartych w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego.